8

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,

DE

Peritonitide Puerperarum.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
Peritonitide Puerperarum;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti,

NECNON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu; et Nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

GULIELMUS WOOLLCOMBE,

ANGLUS,

Soc. Reg. Med. Edin. Præs. Ann.

Necnon

Soc. Nat. Stud. Edin. Soc.

et nuper Præs.

Ad diem 24 Junii, horo locoque ſolitis;

EDINBURGI:

APUD GULIELMUM CREECH,

M DCC XCVI.

From the Author.

JACOBO GREGORY, M.D.

MEDICINÆ PRACTICÆ IN ACADEMIA EDINENSI

PROFESSORI,

HOC OPUSCULUM

ANIMO QUAM GRATISSIMO

SACRUM VOLUIT

AUCTOR.

De hujuſce morbi (febris puerperalis) natura, cauſis, et curatione tantam invenio inter eos diſſenſionem, tantam opinionum varietatem, ut, cui tirones fidem habeant, quem ſequantur, quem, ut ducem, ſibi proponant, decerni minime poſſit.

BURSERII INSTIT. MEDIC. PRACT.—

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

Peritonitide Puerperarum.

MEDICINÆ ſtudium colentibus nihil forſan magis profuit, quam morborum ordinatio, quæ Noſologia Methodica audit. Conjecturalis enim eſt ars medica, et nullo alio duce, quam analogia, medicis plerumque datur inniti: ex analogia vero naſcitur Noſologia Methodica. In hac ſcientiæ parte "in formam, et decus, et elegantiam quandam" redigenda, multum egit, ſed non peregit celeberrimus CULLEN.

 Morborum

Morborum memoratu quidem dignorum, quos ipſe ſe omiſiſſe confitetur, is, de quo nunc agendum eſt, in numero jure recenſetur. Enimvero nullus proculdubio cura noſtra ſeduliſſima magis dignus, quam Morbus Puerperalis, (hoc enim nomine febrem, quam dicunt, puerperalem, donec de natura ejus certiores facti ſimus, diſtinguere præſtabit,) ſive ſtragem ab eodem editam ſpectamus, ſive illas quæ ſævitiæ ejus patent. Plures enim ab hoc morbo quam ab ipſa Peſte, reſpectu ad numerum earum habito, quæ impetui ejus obnoxiæ fiunt, atque hæc reipublicæ pretioſiſſima capita, vita premature ſpoliantur. Præterea, ſi ex opinionibus de natura ejus, et cauſis, et curatione, tam varie lateque diſſentientibus, ad has explorandas nos magis accendi oporteat, nullus fere morbus hoccine, quem jam ſcripturus ſum, magis exquiſitam indagationem poſtulare videtur.

Historia Morbi. Morbus Puerperalis, etſi per omne ævum medicis, quibus haud ignota Hippocratis ſcripta, ſatis cognitus, nuſquam

tamen

tamen epidemicum, uſque ad hæc ultima ſecula, ſeſe protuliſſe videtur. Ab eo autem tempore *, quo primum Pariſiis probe annotatus erat, dum Europam peragrabat, noſocomia puerperis propria inviſens, ſæpe perniciofiſſimus extitit: et forſan ex hoc fonte, ſcilicet ex talium ædium inſtitutione, hæc maxima clades derivatur. Quanto exitio ſemper invaſit, exempla proferendi occaſio mox tribuetur, poſtquam phænomena morbi fuerint deſcripta.

Hiſtoria quæ ſequitur, cujus eſt ſymptomatum progreſſum communem imprimis proponere, dein varietates quæ accidunt annotare, ex auctorum multorum, qui nuper de hac re diſſeruerunt, inter quos maximam ſibi vindicavit

* Anno 1746.—Morbum inter puerperas epidemicum, huic noſtro ſubſimilem, anno 1664 incidiſſe narrat Peu; ſed de indole ejus haud ſatis conſtat. *Pratique des Accouchemens*, l. 2. c. 1. ſ. 3. Morbum puerperalem epidemicum primum, cujus hiſtoriam ſatis luculentam, et cadaverum ſectionibus comprobatam, habemus, in noſocomio, l'Hotel Dieu, anno 1746, annotavit Juſſieu.—*Acad. R. des Sciences, l'an* 1746, *Mem.*

vit laudem cl. Hulme, ſcriptis ſtudioſe collatis depromitur.

Secundo, tertiove poſt partum die, leviter inhorreſcit ægra; teneritudine quadam afficitur, et tactu præcipue dolet hypogaſtrium totum, dum cuidam ventris parti dolor vehementior adeſt; abdomen paululum intumeſcens, nec mollitiem, nec colorem amittit. Dolore acuto frons convellitur, præſertim ſupra ſupercilia pungente, quem ſane comitantur vertigo, inquietudo, anxietas, animique demiſſio, vultu non obſcure depicta. Pulſus frequens et debilis; cutis calida et ſicca; lingua alba, mollis, et madida eſt; ſitis urget; reſpiratio celer et anhela fit; vultus rubore ſuffunditur; et rubeus vel lividus color genas inſidet: His cito ſupervenit virium ingens proſtratio.

Ingraveſcente morbo, ſecundo tertiove die, vomitus et frequens dejectio plerumque accedunt; materia ſurſum rejecta flavum, ſubviridem, vel nigricantem colorem habet, deorſum vero, fuſca, fœtidiſſima, et albida ſpuma commixta excernitur. Urina primo ægre reddita,

nunc

nunc fuſci coloris facile emittitur, ſedimentum ſubcrudum depoſitura. Accedente diarrhœa, per breve temporis ſpatium, miteſcunt ſymptomata, mox auctis viribus reditura. Ingraveſcit jam abdominis dolor, ipſumque intentum et prominens evadit; pulſus crebrior et debilior micat; ſpiritus difficilius trahitur; lingua arida, et aſpera tactu ſentitur. Ægra ipſa ſupina, inquieta jacet, vel ſomno brevi, interrupto, per intervalla expergiſcitur.

Morbo jam paucos dies hoc ordine modoque progrediente, abdominis dolor ſubito urgere deſinit; extrema ſudor frigidus occupat; alvus ſponte dejicitur; poſtremo delirium invadit, in mortem brevi deſiturum.

Morbus ita progreſſus mortem, undecimo plerumque die, infert; ubi vero feliciorem exitum res habet, ſymptomatum levamen ex alvi, vel ſudoris, vel urinæ profluvio, quarto quintove die, oriri ſolet; et ægra ad ſecundam valetudinem, lentiſſimo quidem gradu, progreditur.

Ad varietates, quæ ſubinde accidere ſolent, jam advertendum eſt: Quamvis ſecundo, tertiove

die

die, plerumque aggreditur morbus, tamen haud deſunt exempla acceſſionis ejus omni tempore a partu, uſque ad octavum decimumve diem. Morbum interdum ante partum ingruere, nonnulli exiſtimarunt; exempla quædam hujuſmodi citat D. Clarke *, et hanc opinionem Hippocratis auctoritate forſitan ſtabilire liceret †. Aliquando morbus invaſurus ſignis, horrorem præeuntibus, prænunciatur. Id genus ſunt nauſea, ſaporis amari ſenſus, languor, vultus pallidus, oculorum caligo, et lactandi averſatio. Si autem his ſignis ſubſit crebrior pulſus, aliquid inſtare mali quam maxime verendum eſt.

Horroris impetus, in hac quam in aliis pyrexiis plerumque levior, ita ut aliquando vix aut ne vix quidem percipi poſſit, aliquando tamen vehementior adeſt; huic autem ſigno vis futuri morbi minime reſpondet. Dolor hypogaſtrium fere totum occupat, ſed in quadam parte, plerumque inter umbilicum et pubem ſita, magis torquet; interdum

* Clarke Eblanenſ. Med. Commentar. xv. 321.

† Hippoc. de Morb. Popular. Lib. 1.

interdum per hypochondria ſuper ventriculum extenditur, interdum pubem invadit, interdum etiam a lumbis et pube uſque ad femora deſcendit. Variam autem doloris externi ſedem varia comitantur ſymptomata, prout unum alterumve viſcerum ſubjacentium afficiatur: enimvero ventriculi, veſicæ, uteri, vel inteſtini recti affectiones aliquando oriuntur.

Pulſus ab initio frequens et debilis, nonnunquam haud facile comprimi poteſt; atque ab ictibus centum et triginta in horæ minuto editis, ingraveſcente morbo, ad centum et ſexaginta, et amplius, intenditur. Sanguis detractus, qualis pleuriticorum eſſe ſolet, tunica alba et tenace obducitur. Spiritus celer et anhelus, ſed neque difficilis, neque ſibilo ſtrepente trahitur, et tanto plus diſtat a ſtatu ſano, quanto abdominis dolor intenditur: interdum, ubi morbus aliquandiu proceſſit, haud aliter, quam pneumonia laborans, reſpirat ægra; et forſan tunc temporis, iiſdem cauſis, quibus in pneumonia, ſpiritus impeditur. Tuſſis moleſta, morbo etſi aliena, ægram ſæpe infeſtat.

Lingua

Lingua initio alba et humida, et interdum linea rubra ad longitudinem bipartita, poſtea arida, et aſpera, et fuſci flavive coloris, ſed nunquam ſordida, evadit. Aphthæ in ore et faucibus, petechiæ, et vibices, a quibuſdam recenſentur; hæc autem rariſſime obſervantur. Cutis conditio multum variat; interdum calida et ſicca, interdum vix aliter quam apud ſanas, vel ſudoribus lenibus et incertis madeſcens.

Vomitus doloris et pyrexiæ acceſſionem plerumque non ſtatim ab initio ſequitur, interdum vero ipſam præcedit, rarius etiam ante partum exoritur; comitatus autem ſenſu ponderis ad ventriculum et nauſea perpetua, ante obitum adeo ingraveſcit, uti omnia, quæ aſſumit ægra, ſtatim rejiciuntur. Vomitum nullum eſſe raro accidit; hoc autem ita ſe habente, remedia emetica validiora ad eum ciendum parum valent.

Alvus initio nonnunquam ſoluta, multo ſæpius aſtricta reperitur, brevi autem in diarrhœam deſitura: ſive autem aſtricta, ſive ſoluta ſit, inteſtinorum inflatio adeſt, haud parum moleſtiæ ſecum afferens. Quando dejectio valde frequens

eſt

eſt, etſi doloris et vomitus levamen ad tempus præbet, pyrexiæ tamen vehementiam, cujus vi fere ſemper reſpondet alvi fluxus, minime ſedare valet. Morbum vehementem, diarrhϾ profuſæ expertem, nunquam ſe vidiſſe teſtatur D. Leake.

Proſpero exitu eventuro, alvi fluxus, decreſcente pyrexia, minuitur; quod ſi aliter futurus eſt, mortem protrahere potius quam accelerare videtur.

Morbi initio, dyſuria interdum vexat, ſed, ſuperveniente diarrhœa, levatur. Urina, fluxu lochiali non imbuta, fuſci coloris eſt, nubem et ſedimentum craſſum deponit; morbo autem feliciter progrediente, turbida, et flavi luteive coloris fit, flavumque ſedimentum demittit.

Fluxus lochialis, nec quod ad quantitatem nec ad qualitatem attinet, plerumque mutatur; nunquam, ut placet Leake, aliquando, uti Hulme aliique fatentur, verſus finem minuitur. Lactis ſecretio modo ſupprimitur, modo per totum morbi decurſum imminuta manet.

Exitus felicior quarto, ſeu quinto potius die,

plerumque accidit; ex hoc ſaltem die morbus mitеſcere ſolet, ſed, viribus multum imminutis, ſecundam valetudinem lente recuperat ægra. Alvi fluxus, urinæ, vel ſudoris profluvium huic remiſſioni nonnunquam conveniunt; et tali oborto profluvio, morbum *critice* ſolutum fuiſſe nonnulli cenſere volunt *. Morte autem a quinto ad undecimum fere diem corripiuntur ægræ; haud deſunt tamen exempla quædam rara vitæ ad quindecimum diem productæ, et nonnulla, rariora autem, mortis intra horas viginti octo illatæ.

Morbum demum puerperalem per noſocomia graſſantem ita deſcribunt fere omnes auctores; apud privatas autem ædes, ſpeciem paululum diverſam præfert, hic potius inflammationis, illic debilitatis notis magis inſignitus.

Sectio

* Eventus felicis tria exempla, notatu digna, protulit D. Gordon; quorum in duobus, ſuppuratione facta, pus apud umbilicum emittebatur, in tertio per urethram idem defluxit. *On the Epidem. Puerp. Fever of Aberdeen,* 1795.

Sectio Cadaverum. Cadaverum inſpectiones eadem fere ſemper detexerunt. Statim, vel paulo poſt obitum, abdomen, niſi per totum morbi decurſum fuſior fuiſſet alvus, in tumorem ſublatum reperitur, quod colorem autem attinet, nihil mutatum. Inciſo abdomine, erumpit aër fœtidiſſimus; eodemque inteſtina etiam diſtenduntur; in cavum ejus liquor ſubflavus, cujus pars ea, quæ ad concretionem magis proclivis, inteſtina paſſim oblinit, multus effunditur. Peritonæi quædam pars inflammata ſemper detegitur; omentum vero præcipue afficitur, et, adipe ſuo abſumpto, modo in ſuppurationem, modo in ſphacelum abiiſſe videtur. Poſt omentum, uteri ligamenta lata, tum coli ad flexuram ejus, et inteſtini cæci tunicæ exteriores, ad inflammationem procliviores eſſe videntur; viſcerum autem cavorum tunicæ internæ raro inflammantur. Jecur interdum afficitur; contractum et pallidum ſæpius, abſceſſum hydatidibus repletum continere ſemel repertum fuit. Uteri interna facies haud aliter quam apud ſanas ſub idem a

partu tempus apparet, et ſuperficies raro inflammata obſervatur. Ovariorum ſuppuratio aliquando adfuiſſe videtur *. A peritonæo ad pleuram haud raro inflammatio prorepit; pulmones denſi et lividi fiunt, et in cavis thoracis idem, qui in abdomine, liquor invenitur. Pericardii etiam fluidum præter ſolitum adauctum in paucis repertum eſt. Quæ cranium continet, aliter quam in ſtatu ſano nunquam detecta fuere.

Liquorem, in cavo abdominis repertum, vir, artis chemicæ peritiſſimus, in ſua principia reſolvere curavit †: experimentorum ejus fructus ex ipſis auctoris verbis ſcire licet. "When firſt delivered to me, it was a cream-like fluid, of a "yellowiſh caſt, and had a very ſtrong fleſhy "ſmell, like that of meat which has been kept "ſeveral days, but was not at all fetid. After "ſtanding

* *Acad. R. Scienc.* 1746. *Mem.* Ovaria ſuppurata invenit noſtratum ſolus, D. Gordon. Omnium mortuarum, trium ſcilicet, quas ipſe incidit, ovaria dextra morbida, ſiniſtra integra vidit. Idem ovarium, ex quo in conceptu ovum evaderat, in his tribus caſibus, affectum obſervavit. *Loco citato.*

† D. Pearſon.

" ſtanding a few hours, a depoſition took place
" of a very copious, opaque, and ſomewhat cur-
" dy fluid, from a brown, and almoſt clear fluid.
" The brown fluid and ſediment being thrown
" on a filter of three folds of paper, about ſeven-
" eighths of the whole fluid paſſed through ſlow-
" ly, leaving on the filter, a very thick yellow-
" iſh and ſomewhat curdy matter. The above
" cream-like animal fluid appears to be a me-
" chanical mixture of, in appearance, a ſlightly
" coagulated matter, and a fluid like ſerum in
" many properties, in the proportion of one
" part of the former to ſixty-three of the latter.
" But as to the difference in qualities between
" this ſeemingly coagulated matter and the co-
" agulable lymph of the blood and lymphatics,
" caſeous matter, pus, mucus, and other ani-
" mal mucilages, we cannot diſtinguiſh them
" without further experiments." *Clarke's Practical Eſſays*, &c. p. 138, 143.

Causæ Remotæ. De cauſis morbi remotis, diu aſſidueque indagatis, ſed minime adhuc exploratis, nihil certi habemus. Quas igitur apud auctores accepimus, eas jam ſolummodo enumerare velim, quoniam plura de iis, ubi de morbi natura tractatur, opus dicendi erit.

Corpus morbo opportunum reddere dicuntur graviditas et partus; etenim in priore illo ſtatu, uteri moles increſcens peritonæum valde diſtendit, et inteſtina comprimit; in hoc autem poſteriore, muſculorum abdominis et ſepti tranſverſi contractione, eadem magis premuntur: partu denum finito, a vi diſtendente ſubito ſublevatur peritonæum, nec amplius inteſtina comprimuntur. Hæc autem, notandum eſt, puerperis omnibus communia adeſſe.

Inter cauſas etiam prædiſponentes enumerantur animi affectus, quos dicunt, deprimentes; unde accidere ſolet, innuptas eſſe magis, quam nuptas, ad morbum proclives. Quod ætatem et corporis habitum attinet, nihil comperti habemus; juniores tamen magis obnoxias eſſe fortaſſe

taſſe comperietur *. Omnibus anni tempeſtatibus morbus interdum invadit; ſed frequentius hieme, vel verno tempore frigidióre, epidemice graſſatur.

Cauſæ occaſionales prioribus etiam magis occultæ latent: apud auctores recenſentur contagio ſpecifica, aëris quædam conſtitutio epidemica, corpori frigus admotum, calidorum et ſtimulantium uſus, in victu errores, injuria inter partum adhibita, et poſt eundem abdominis nimis arcta compreſſio.

Morbi Indoles. Multas et diverſas hypotheſes ad explicandam puerperalis morbi indolem confictas recenſere, opus et grave et inutile foret. Nemo profecto quidem eſt, quin perſuaſiſſimum ſit, cauſam ejus proximam Hippocratem alioſque, tam veteres, quam recentiores, lochiorum

* Ex ægris ſexdecim hoc morbo correptis, quarum hiſtoriæ ab Hulme et Leake narrantur, decem annum vigeſimum ſextum nondum expleverant, reliquarum non ullæ anno trigeſimo quarto ſuperfuere.

lochiorum ſuppreſſioni, Hoffman et ſectatores ejus uteri inflammationi, Van Swieten et fere omnes apud Gallos auctores lactis tranſlationi, male retuliſſe. Diſcrepantia autem ſententiarum, jam plerumque probatarum, in hoc, ni fallor, prorſus conſiſtere videtur: Utrum morbus puerperalis ad phlegmaſiarum, an ad febrium ordinem referri debet; ſive peritonæi inflammationem, affectionem primariam, ſive ſecundariam, et febris tantum ſymptoma, habere oportet. Priorem harum ſententiam magis veriſimilem eſſe, multa me ſuadent. Ex his, quæ præſertim notatu digna videntur, ſunt diſſimilitudo, quoad ſymptomata et decurſum, inter morbum puerperalem et typhum *, ſimilitudo illius cum phlegmaſiis quibuſdam, et denique, quæ obſervantur, ubi inciduntur cadavera earum, quas morti dedit morbus, de quo agimus.

Priuſquam vero ad has perpendendas ſententias

* Hoc verbo febrem continuam generatim intelligendam volo; ſynocham enim, niſi quæ morbum localem primarium comitetur, raram, vel prorſus nullam, reperiendam opinor.

tias pergamus, de auctoris nuperi ſententia, quæ forſan objici poteſt, quædam notare oportet †. Enimvero is cenſet duos quidem morbos, natura ſua penitus diverſos, ſub eodem nomine, febre ſcilicet puerperarum, ſæpe confuſos fuiſſe: hi ſunt peritonitis vera, et febris quædam nervoſa, inflammatione peritonæi, ſeu abdominis cujuſdam partis interioris, nunquam non conjuncta. Ex hiſtoriis autem horum morborum, ab eodem accurate depictis, minime liquet eos re vera eſſe diſtinctos, et natura ſua penitus diverſos. Symptomata morborum præcipua, quæ pathognomonica dicuntur, in utroque eadem eſſe videntur; in altero quidem exemplo ſimplicia, et nullis aliis commixta, obſervantur, in altero autem, alia quædam, ex cauſis forſan propriis pendentia, adjuncta reperiuntur. Ita, et in peritonitide et in febre epidemica, ab hoc auctore deſcriptis, idem dolor abdominis, eadem ad vomitum et alvi fluxum proclivitas, eadem ſpirandi

 moleſtia,

† Clarke Londinenſis. Practical Eſſays on Midwifery, &c.—Confer. Sect. 3 and 4 cap. 5.

moleſtia, notantur; atque, ubi inciduntur cadavera, in cavum abdominis idem humor effuſus fuiſſe invenitur. Febri autem epidemicæ major adeſt virium proſtratio, magis afficitur ſyſtema nervoſum, et vi minore valet inflammatio localis. Conjunctio vero ſymptomatum, ex his pendentium cauſis, varietatem tantum, et nequaquam genus diverſum, conſtituit. E prætermiſſione diſtinguendi ſymptomata propria ab adventitiis, quæ morbos forte comitantur, auctus eſt ſupra modum atque utilitatem generum et ſpecierum numerus. "Cum vero ſymptomatis characteriſticis (inquit noſologorum facile princeps) alia quædam addita ſint, ſi addita pro ſymptomatis ſymptomatum, potius quam pro ſymptomatis cauſæ haberi queant, varietatem tantum conſtituunt *." Quanto inter ſe diſcrepant ſymptomata morbi ejuſdem, diverſis tempeſtatibus epidemice graſſantis, nemo quidem neſcit.

Ponamus igitur pro conceſſo, varietates febris puerperalis

* Synopſ. Noſolog. Method. Prolegom.

puerperalis omnes, ab auctoribus recenſitas, unum tantum genus conſtituere, et ad rem propoſitam redeamus, nempe differentias, morbum puerperalem inter et typhum quæ interſunt, indagandi.

Omnibus, intra ordinem vel febrium, vel phlegmaſiarum incluſis, morbis pyrexia adeſt. In febribus quidem hæc affectio primaria habetur; in phlegmaſiis autem effectus, ſive ex quadam præeunte affectione locali pendere, exiſtimatur. Hoc liquido conſtat ex definitionibus, quas ob alias cauſas citare opus eſt.

Febres.—" Prægreſſis languore, laſſitudine, et " aliis debilitatis ſignis, *pyrexia ſine morbo loca*" *li primario*." Phlegmaſiæ.—" Febris ſynocha; " phlogoſis, vel dolor topicus, ſimul læſa partis " internæ functione; ſanguis miſſus et jam con" cretus ſuperficiem coriaceam albam oſten" dens."——

Quoniam nemo quidem concedere nolit, affectionem localem in morbo puerperali ſemper adeſſe, quæſtio tantum manet, utrum hæc primaria, et pyrexiæ cauſa, an illius effectus, con-

ſtans etſi ſymptoma, ex quacunque cauſa natum, ſit habenda. A quibuſdam fortiter certatum fuit, quod, quoniam rigor ventris dolorem præcedit, idcirco inflammationem, hunc gignentem, illum ſubſequi neceſſe eſſet. Ad hoc reſponderi poteſt, id quod ponunt, univerſe verum eſſe, nequaquam concedi poſſe, cum in multis caſibus dolor etiam vehemens adeſt, priuſquam rigor, ullumve pyrexiæ ſignum, percipi poteſt. Hoc ſine dubio accidit quatuor ex ægris, ab Hulme et Leake curatis, et in pleriſque caſibus, rigoris acceſſio dolori certe non præeſt, etſi, quippe aſtantibus magis conſpicua, præire ſæpe cenſeatur. Peritonæi inflammationem multo citius, quam exiſtimatum fuit, interdum incipere, certiores facti ſumus ex inſpectione cadaverum earum quæ morti occubuere aliquot tantum horas, poſtquam morbum adeſſe ſolita ſigna indicaſſent. Exemplum appoſitum a D. Clarke narratur: Mulieris, quæ duas horas poſt partum periit, peritonæum inflammatum, aliaque quæ obſervari ſolent, inveniebantur *. Si vero

* Med Comment. V. xv. 321.

vero concederetur, rigorem affectionem localem plerumque præcedere, idem tamen ſæpe accidere in iſtorum morborum acceſſu, quos nemo ad phlegmaſias referre dubitat, monſtrare haud difficile foret. Ex ſcriptis viri auctoritate gravis, (etſi tanti viri auctoritas ad rem, quotidie obſervatam, confirmandam minime neceſſaria videatur,) exemplum unum proferre ſat erit. De Pneumoniæ acceſſu edifferens hæc verba habet Cullen: "Sometimes the pyrexia is from the beginning accompanied with the other ſymptoms; but frequently it is formed before the other ſymptoms become conſiderable, and *particularly before the pain be felt.*"

Hoc nodo ita ſoluto, reſtat tantum ut quædam morbum noſtrum inter et typhum, quæ quoad cauſas, ſymptomata, curſum, et finem diſcrepant, notarentur.—E contagione humana typhum omni fere caſu oriri adeo veriſimile eſt, ut pro effato aſſumere forſitan liceret; ſaltem vero nobis poſtulare licet, unde accidit, typhum in iis nunquam gigni, qui contagioni, cui ex hypotheſi morbus puerperalis pendet, obnoxii fiunt.

Nullum

Nullum tamen exemplum, gravibus exceptionibus haud obnoxium, typhi tali modo propagatæ unquam prolatum fuit; et, ſi morbus puerperalis re vera ſit contagioſus, ejus contagioni ſolæ patent puerperæ.

Quod ad ſymptomata attinet, quædam morbo utrique communia extare minime negatur, et quoniam, ut infra oſtendere conabor, pyrexia morbo puerperali propria, ſit profecto quidem typhodes, hoc certe expectandum eſt: quædam differentiæ tamen, ſatis notabiles, invenientur. Senſorii conditio quam maxime differt; in typho, "ſenſorii functiones plurimum turbantur," ut in ipſa definitione notatur; in altero autem morbo, veluti ex omnium conſenſu apparet, ſenſus, quos dicunt, interni uſque ad mortem, vel donec jam inſtat mors, immoti fere et imminuti manent. Delirium in illo adeo commune, in hoc nunquam, niſi in ipſo mortis articulo, ſupervenit. In typho interdum incidit partis cujuſdam affectio inflammatoria, Cynanche ſcilicet, Rheumatiſmus, Pneumonia, Gaſtritis; hæc autem rarius occurrunt, et certe ſymptomata adventitia exiſtimanda ſunt; in morbo autem

autem puerperali peritonæi cujuſdam partis inflammatio nunquam non incidit. Citatiore etiam curſu ad finem tendit puerperalis morbus, quam plerumque, noſtris ſaltem regionibus, typhus ſolet; et multo minus lethalis hæc quam ille graſſatur.—Si quis tamen objicere velit, tales varietates morborum diverſitatem minime probare, quoniam e conditione corporis, puerperis propria, pendere poſſint; huic talia objectanti reſpondeo, quod typhus vera, e contagione cognita propagata, puerperas interdum invadere ſolet, tamen morbi puerperalis ſignis pathognomonicis non comitata. Si igitur ex argumentis ſupra allatis morborum identitas ſuſpecta fiat, hoc facto, cujus in teſtimonium hiſtoriam ſequentem ipſis auctoris verbis referam, omnino, ni fallor, refellitur.

" A young woman had very lately, as I was " informed, an extreme good time of her firſt " child; but ſhe was unfortunately put into a " bed out of which her ſiſter, my patient, was " removed, who had long lain ill of a ſlow ner- " vous fever. If we except her not having " a ſtool, ſhe went on very well for five or ſix

" days,

"days, the lochia being properly diſcharged; "ſhe ſlept well, and her breaſts were properly "filled with milk: but about the concluſion of "of this period, probably when the miaſma re-"ceived from the curtains and bed-cloaths, "began to take effect, ſhe complained of pain "in her head, was feveriſh, and her fever in-"creaſing with want of ſleep, I was deſired "to ſee her on the eighth day of her lying-in. "I then found her in a hot ſweat, with an ex-"ceſſive quick weak pulſe, and exactly the "ſame kind of ſymptoms which accompanied "her ſiſter's fever. A clyſter was immedi-"ately given with good effect; other remedies "were ordered, and her breaſts had been and "ſtill continued to be carefully drawn, till "they became flaccid from milk not being ſe-"creted; but the parents of the woman hav-"ing loſt another daughter in childbed, were "firmly perſuaded that this would alſo die. "Thus, ſhe continued in the ſame bed, reme-"dies were entirely neglected, ſhe ſoon became "delirious, and did die on the twelfth day from "her

" her delivery; but ſhe had neither *diarrhœa*, " *pain*, *ſoreneſs*, or *ſwelling in any part of the* " *abdomen*, though the lochia entirely ſtopped " on the ſecond day of the fever *."—

Hoc præclarum exemplum minime unicum extat; et concluſionem hinc exortam obſervatio, quæ ſequitur, Doctoris Clarke ſtabilire videtur.

" From the 18th of December, till the 23d " of July, thirteen (*puerperal*) women were " affected with ſymptoms of general fever, with- " out any appearance of local diſorder of the " abdomen. All theſe continued beyond the " uſual period of ephemeræ: Two of them only " died, one on the 8th, the other on the 17th " day from the attack. Many of theſe febrile " ſymptoms I was inclined to attribute to the " fears and apprehenſions naturally excited by " the numerous deaths produced by the puerpe- " ral fever.—*Med. Commentaries*, V. xv. 315."

Hic notatu dignum eſt, quod, etiamſi aëris conſtitutio, ſeu quæcunque ſit cauſa, quæ mor-

D bi

* Kirkland on child-bed fevers, Caſe xvi.

bi puerperalis invaſioni epidemicæ favet, tunc admodum valebat, tamen iſta typhus, quæ has puerperas adorta eſt, proprium ſuum characterem retineret, nullis alterius morbi pathognomonicis adjunctis; igiturque nequaquam dici poteſt, inflammationem localem febris effectum eſſe, e conditione quadam obnoxiarum pendentem.

Morbum puerperalem a typho ipſa natura ſua diverſum eſſe probare conatus, illum ut inter phlegmaſias recenſere oporteat, jam oſtendere pergam. Priuſquam vero oſtendatur analogia, quæ illi cum phlegmaſiarum quibuſdam ſubeſt, pauca quædam de phlegmaſiis in genere obſervare haud abs re erit. Hujus ordinis definitio, ſupra prolata, morborum, quos complectitur, plerorumque notionem ſatis juſtam præbet; ſed tamen confitendum eſt, extare quoſdam, et genera et ſpecies, quibus tota definitio recte applicari non poteſt. Hunc noſologiæ methodicæ defectum, haud forſan vitandum, conſiderare jam alienum foret; ad noſtram rem ſatis erit obſervare, pyrexiam, quæ morbos inflammatorios pleroſque comitatur, ſynochæ characteri reſpondere;

re; in quibuſdam autem caſibus, pyrexiam comitantem revera eſſe typhodem: in quibuſdam etiam exanthematum eadem diverſitas accidere ſolet. Ex phlegmaſiis, Gaſtritis, Enteritis, Cynanche maligna, et interdum Pneumonia, ex exanthematibus, interdum etiam Rubeola, et Eryſipelas, pyrexia typhode comitantur. Qua de cauſa pendet hoc pyrexiæ ſymptomaticæ diſcrimen, res eſt indagatu digniſſima: in morbis inflammatoriis, modo e partis affectæ, modo e cauſæ excitantis natura pendere videtur, nonnunquam etiam ex aëris conſtitutione, vel quibuſcunque cauſis, epidemicorum invaſioni faventibus, quæ nos æque latent ac illuſtrem Sydenham olim latuere. "Quæ qualiſque (inquit) "ſit illa aëris diſpoſitio nos pariter ac complura "alia, circa quæ vecors et arrogans philoſo-"phantium turba nugatur, plane ignoramus." Multa, e quibus morborum inflammatoriorum varietas oriri poſſit, notavit ingenioſus vir, D. Carmichael Smyth; inter diverſitatis cauſas enumeravit partis, quæ inflammationis ſedes eſt, fabricam diverſam; et hinc ex inflammatione

membranarum

membranarum pellucidarum, quales ſunt pleura et peritonæum, ſpeciem conſtituit *.

Quoniam inter pneumoniam et peritonitidem noſtram, præter partis affectæ fabricam conſimilem, multa communia eſſe videntur, morbum priorem pyrexia typhode conjunctum interdum oriri, ut ſupra monui, jam oſtendere conabor. Talem pneumoniæ varietatem unquam extare, aliquos negaturos haud ignoro: hi enim contendent, quod, ubi inflammatio pneumonica et febris typhodes in eodem ſimul concurrunt, morbus primarius ſit typhus, et inflammationem tantum acceſſoriam habere oporteat. Talem conjunctionem nonnunquam exhiberi nemo equidem negabit; ſæpe enim accidit, cauſam typhi occaſionalem concurrentem, frigus ſcilicet corpori admotum, inflammationem interdum catarrhalem, interdum, ſed rarius, pneumonicam gignere. Typhum apud milites in arce Edinenſi, anno 1779, epidemice graſſantem, quîcum conjungebatur pulmonum inflammatio,

* Med. Communications, V. 2. xix.

matio, profert exempli cauſa clariſs. Gregory; et talem conjunctionem in puella, decem nondum annorum, ab eodem curata, ipſe vidi. Verum enimvero, multum diverſa, me ſaltem judice, eſt iſta pneumonia typhodes, de qua ſcribit celeberrimus Huxham. Medicus iſte ſolertiſſimus, et naturæ obſervator fidelis, quamvis auxilio, quo noſologiæ perfectioris ope jam fruimur, notiones ſuas morborum naturæ verbis certis et bene intellectis prodendi careret, in notandis tamen, et deſcribendis, quæ notavit, phænomenis adeo præſtitit, uti in morborum, quos deſcripſit, vera indole diſcernenda nihil difficultatis reperiatur. Inveniemus igitur, ni fallor, morbum epidemicum, quem Plymuthæ, annis 1745, 1746, graſſatum fuiſſe memorat, revera eſſe pneumoniam idiopathicam, pyrexia typhode conjunctam. Typhum epidemicam eodem tempore fuiſſe, minime ignoro; pneumoniam vero, et apud agreſtes propria ſua forma apparentem, etiam epidemicam extitiſſe, haud minus certum eſt. In oppido, et præſertim apud nautas qui, poſt longas navigationes, jam multo labore fracti

redierant,

redierant, pneumoniam typhus epidemica aliquatenus mutaviſſe videtur *. Hæc explicatio magis veriſimilis forſan exiſtimetur, ſi in memoria habeatur, quod inter initium morbi ſymptomata pneumoniæ veræ adeo valerent, ut ſanguinis detractio valde indicaretur; poſtquam vero per aliquot dies adfuiſſet, ſigna debilitatis, et quæ febrem typhodem notant, ſeſe oſtenderunt. Ex variis obſervationibus per ſcripta auctoris ejuſdem ſparſis, conſimilem apud eum de morbi indole obtinuiſſe notionem, mihi perſuaſum eſt †.

Ex his jam memoratis colligere licet, primo, pyrexiam typhodem morbis inflammatoriis interdum conſociatam adeſſe; ſecundo, inflammationem,

* Hic notatu dignum eſt, quod iiſdem annis, quibus extitit pneumonia quam *typhodem* nominavi, graſſata eſt etiam Plymuthæ rubeola *typhodes*, talem morbi ſpeciem referens, qualem olim obſervavit Morton, nuperius Watſon luculentius deſcripſit. Vid. Huxham de Aëre, &c.—Morton oper. omn. Exer. 3. cap. 3.—Watſon, Med. obſ. et inq. v. 4.

† Eſſay on Fevers, p. 184, 186. Obſerv. de aëre et morb. epidem. ann. 1745, 1746.

tionem, quoad ſedem attinet, illi quæ in morbo puerperali eſt ſimillimam, cum pyrexia ejuſmodi interdum etiam conjungi. Hujus ex Pneumonia ab Huxham deſcripta, illius ex Gaſtritide et Enteritide, exempla habemus. His morbis cum Peritonitide puerperarum ſimilitudinem notabilem eſſe, ex phænomenis, utriſque communibus, ut mihi videtur, colligi poteſt. Objicere tamen aliquis fortaſſe velit, hanc analogiam, quatenus ad juvantia et lædentia attinet, omnino deficere; ſanguinis enim detractionem plenam, et ſæpe iteratam, in Gaſtritide et Enteritide plurimum prodeſſe, in Peritonitide autem noſtra, idem remedium nequaquam tolerari poſſe. Hujus diverſitatis, ſiquidem profecto res ita ſe habeat, ex natura partium affectarum fortaſſe pendentis, hoc modo rationem enodare velim. In illis quidem morbis inflammatio ad gangrænam maxime proclivis eſt, hæc autem remediorum antiphlogiſticorum tempeſtivo uſu averti poteſt; in hoc, contra, inflammatio ad effuſionem magis tendit, et hæc forſan, veluti in pneumonia vera, prohiberi poſſet, ſi ad remedia neceſſaria adhibenda

benda occaſio tantum daretur: in peritonitide autem adeo mature fit effuſio, ut inflammationem reſolvere fruſtra plerumque tentatur.

Quin et ad analogiam pneumoniæ cum morbo puerperali confirmandam obſervari poteſt, hunc ſine illius quodam gradu raro accidere, et liquorem ſimilem in cava abdominis et thoracis fere ſemper effundi.

Si quis inſuper objiciat, Peritonitidem puerperarum e contagione propagari, quo modo priores morbi nunquam gignuntur, reſpondere velim, eam, ſi revera contagioſa ſit, quatenus ad hoc pertinet, cum alio phlegmaſiarum morbo, Cynanche ſcilicet maligna, congruere.

Qui inflammatoriam eſſe puerperalis morbi indolem negarunt, argumentis ex cujuſdam epidemici obſervatione deductis, plus æquo confidere mihi videntur. Quantum vero diverſis locis, et diverſis tempeſtatibus idem diſcrepat morbus, ſupra notatum fuit; et ex collatis hiſtoriis morbi puerperalis epidemici, eodem anno, Londini et Dubliniæ graſſantis, quas a viris accepimus, quorum utrique nomen Clarke,

idem

idem ſatis conſtabit *. Horum alter, de morbo tractans, qui menſe Martio anni 1787 apud Eblanenſes graſſari incepit, cæli temperiem per vernum tempus ſolito frigidiorem fuiſſe, ventum ex oriente vel ſeptentrione acrem perflaſſe, morbos inflammatorios, quales ſunt rheumatiſmus et pneumonia, frequentes extitiſſe, et denique ſanguinis detractione, per idem tempus, ſæpius opus fuiſſe, obſervat. Alter, eum deſcribens, qui eodem anno, menſe autem Julio, apud Londinenſes frequentior oriri incepit, tempeſtatem quæ proxime anteceſſerat, calidam et humidam fuiſſe, morbos inflammatorios, exceptis qui phlogoſe erythematica conjungi ſolent, rariores, et typhum et cynanchem malignam, per idem tempus, frequentiores adfuiſſe, notat. Ex his, ni fallor, facile intelligi poteſt, unde venit, hiſtorias morborum, ab his auctoribus traditas, inter ſe adeo diſcrepare Horum enim alter deſcriptioni, quam a cl. Hulme accepimus,

E prorſus

* Practical Eſſays on Midwifery.------Med. Comment. V. xv. 307.

prorſus reſpondebat; alter debilitatis notis, et generis nervoſi affectione adeo inſigniebatur, ut ab omni morbo hactenus deſcripto diſcrepare, ab auctore ſupra citato exiſtimaretur *. Morbos autem revera eoſdem eſſe, ex cauſis tamen accidentalibus, quales ſunt aëris conſtitutio, et ad morbos alios tunc temporis epidemicos proclivitas, aliquanto mutatos, haud dubitandum mihi videtur.—

Argumentum, quod tertium proponebatur, ex his, quæ cadaverum inſpectione detecta ſunt, ducitur. Hæc, jam olim deſcripta, rurſus notare haud opus eſſet, niſi effectus potius, quam morbi cauſas, exiſtimanda eſſe a cl. White obſervatum fuiſſet. Hanc ſententiam ex obſervationibus Cleghorn, Lind, Pringle, aliorumque cel. auctor ſatis comprobatam credit. Exempla, quæ a priori horum opere trahuntur, hoc tantum probant, quod certe negare nolo, inteſtinorum nempe inflammationem Dyſenteriæ cauſam

† Vid. Pract. Eſſays, &c. p. 112.

cauſam proximam eſſe, vel cauſæ ejus multum conferre. Multo minus etiam negare velim, inflammationes viſcerum quorundam in febribus veris interdum reperiri, ſed hæc rarius incidentes, nullam certam ſedem tenentes, et ex cauſis adventitiis plerumque orientes, ipſæ adventitiæ, et morbis, quibus accidunt, minime neceſſariæ, jure ducuntur. Morbo autem puerperali peritonæi inflammatio nunquam non adfuit, ne quidem in ipſis caſibus, quibus morbi acceſſioni mors cito ſupervenerat : unde æquum concludere videtur, inflammationem morbi, cujus profecto pars maxima eſt, nequaquam effectum exiſtimandam eſſe.

Ex his, demum, quæ jam recenſui, probe perpenſis colligere fas mihi videtur, morbum puerperalem ad genus Peritonitidis, cujus vel ſpecies, vel varietas jure habeatur, referri debere; et ex hiſtoria ſupra memorata definitionem ſequentem proponere vellem.

Peritonitis * (*puerperarum*) pyrexia typhodes; dolor abdominis, tactu præſertim auctus; ſecundo poſt partum die plerumque oriens; cum dolore capitis, ſupra oculos præcipue pungente, et ſæpe diarrhœa tertio die vel citius accedente.—

Verum enimvero, ſi inflammationem cauſam proximam eſſe concedatur, quomodo ad eam excitandam agant cauſæ remotiores, quæſtio, et difficillima quidem, adhuc reſponſione eget.—Hanc difficultatem ſolvi vix expectandum eſt, dum cauſæ remotæ minime ſatis cognitæ et exploratæ ſint; et præterea, quum inflammationis theoria, ſive ratio qua ad iſtam conditionem ciendam agunt cauſæ remotæ, ſatis cognitæ et exploratæ, apud pathologos adhuc ſub judice ſit.

Quum res ita ſe habeat, hæc ſola notare jam licebit; graviditatis, ſcilicet, ſtatum peritonæum inflammationi opportunum reddere, quando-cunque

* Hoc nomen genericum morbo olim impoſuit D. Foſter.—Vide *Foſter's Midwifery*.

cunque illa vis diſtendens, cui per menſes aliquot lente cedere coactum fuerat, ſubito ſummoveatur; hanc vero proclivitatem, puerperis omnibus communem, niſi potentiæ quædam nocentes corpori eodem tempore admotæ fuerint, brevi ſponte decedere; has quoque potentias nocentes minime exploratas eſſe, ſed conſtitutionem quandam aëris morbi, præſertim epidemici, invaſioni plurimum favere; et demum, a contagione locali morbum interdum propagatum fuiſſe videri, quoniam iiſdem, quibus alii e contagione orientes impediuntur, ipſe interdum impediri videtur.

De ratione ſymptomatum haud opus erit multa verba facere. Abdominis cruciatus iiſdem, quibus in aliis phlegmaſiis dolor, cauſis tribuendus eſt.—Virium ſubita proſtratio eadem, quæ in Gaſtritide et Enteritide eſt, et ſicuti in his morbis, etſi haud ſatis conſtat, e conſenſu inter cerebrum et tubum inteſtinum totum fortaſſe pendeat.—Vomitus biliofus oriri poteſt ex irritatione ventriculo et jecinori impertita, eo ipſo tempore, quo bilis major copia ſecernitur,

qualis

qualis in puerperis ob ſanguinis ad alia viſcera determinationem, ideoque præ omnibus ad jecur, jam mutata ſyſtematis uterini conditione, ſecerni ſolet.—Diarrhœa partim alvi duritiæ præcedenti, cui gravidæ fere omnes obnoxiæ ſunt, (et talem alvi conditionem diarrhœam ſæpe ciere novimus,) partim materiæ biliofæ, tam copioſe in inteſtina effuſæ, irritationi tribuenda videtur.—Spirandi moleſtia ex dolore oritur, quem, dum inſpirat ægra, ſepti tranſverſi deſcenſus, dum expirat, muſculorum abdominis contractio faciunt; eadem autem, in quibuſdam caſibus, quadam pulmonum inflammatione, quam ipſa ſanguinis circuitum impediendo excitaverat, augeri videtur.—De mortis, demum, cauſa profecto haud ſatis conſtat: raro enim accidit, inflammationem peritonæi ad ſphacelum progredi; neque ullo modo comprobatum fuit, fatalem exitum ex liquidi effuſi abſorptione pendere: forſitan, perinde ac in Gaſtritide et Enteritide interdum accidere videtur, ex ultima corporis infirmitate inducta mors oriri poteſt.—

Diagnosis.

Diagnoſis. Nullius fere morbi pathognomonica ſigna ab initio facilius diſtinguuntur; nullius fere curſus ex ordine magis procedit: cum vero ad eum dignoſcendum tanta cura laborarunt auctores, mihi ſane hanc operis partem omnino præterire minime deceret. Morbi igitur, quibus patent puerperæ, a peritonitide puerperali diſtinguendi, ſunt dolores qui poſt partum inſequi ſolent, hyſteritis, febris quam dicunt lactea, miliaria, cholera, colica, et enteritis. Ex notis, quæ ſequuntur, hæc omnia indicantur.

1. Dolores, qui poſt partum inſequuntur, nulla pyrexia comitati, per intervalla redeuntes, ſimul ac lochiorum fluxus adſit, ſtatim deſinunt.

2. Hyſteritidem hæc notæ diſtinguunt; dolor ardens, pulſans, perpetuus, quem utero inſitum eſſe ægra ipſa haud dubie adjudicat; pyrexia vehemens, lochiorum ſuppreſſio, et plerumque delirium citius invadens.

3. Febrem lacteam a morbo puerperali, etſi initio

tio horror et capitis dolor utrique adſunt, brevi tamen mammarum tenſio, et dolor exinde ad axillas tendens, diſcrepare produnt.

4. De miliaria ex cutis punctione, ſudore olido, et poſtremo puſtularum eruptione, dijudicatur.

5. Ad choleram dignoſcendam hæc ſigna valent; vomitus et alvi fluxus vehementiores, et levamen adferentes, ventris tormina, ſurarum ſpaſmata, et abſens pyrexia.

6 Dolor colicus circa umbilicum præcipue torquet, vel huc illuc vagatur; tactu etiam levatur, et nullam pyrexiam ſecum habet.

7. Enteritidem inter et peritonitidem puerperarum difficilior fit diagnoſis; illa enim, niſi dolore circa umbilicum torquente, alterius ſignorum pathognomonicorum, qualia ſunt abdominis inferioris teneritudo, et dolor acutus, ſupra ſupercilia etiam dolor pungens, et ſpirandi moleſtia, abſentia potius dignoſcitur.

Peritonitidis noſtræ et typhi differentiam, niſi ſupra ſatis expoſita fuiſſet, hic forſan præ aliis exponere oporteret.

Prognosis.

Prognosis. Quum de futuro puerperalis morbi periculo præſagire velimus, quam maximam cladem ſemper edidit, nunquam obliviſcendum eſt. Ex noſocomiorum tabulis apparet, e quinque ægris vix unam fatum evadere; et apud ædes privatas, ubi paululum mitior invadere ſolet, vix minus infauſtus eventus ſequitur; e ſeptem enim ægris quinque perire ſolent. Quanta ſit iſta ſtrages, qua epidemice graſſatur, ex narratione ab Academicis Gallicis facta judicium fieri poteſt. Morbus enim Pariſiis noſocomia, ex anno 1774, ad annum 1781, ſingulis brumis reviſens, e duodecim puerperis ſeptem invaſit, quarum ne una quidem morti non occubuit; ita ut (ipſis auctorum verbis uti fas ſit,) "L' Hotel Dieu donc perd quelquefois plus de "la moitié des femmes, qui y vont accoucher *." Quamvis in noſtra Britannia nunquam tam immaniter graſſatus eſt, tamen adeo fatalis ſæpe exiſtit, ut rei politicæ curatorem æque ac medi-

F cum

* Acad. R. des Scienc. l' an. 1785. Hiſt. p. 48.

cum ad hunc exitialem morbum debellandum ſemet totis viribus accingere deceret.

Indiciis communibus, e quibus præſagitur, prætermiſſis, ex his, quæ propria ſequuntur, fauſtus vel infauſtus eventus prædici poſſit. Quo citius a partu morbus invadit, eo vehementior expectandus eſt. Gravioris morbi periculum, ubi dolor vehementer urget, ubi ſpiritus difficilis trahitur, ubi vigilia continua premit, ubi lingua arida et aſpera fit, et color lividus genas inſidet. Periculoſum eſt etiam, ſi alvus ante morbi impetum tarda fuerit, peſſimum vero, ſi vomitus, viridis vel nigricans, frequens incidat, ſi tertio quartove die, fluente adhuc alvo, abdomen tumidum, intentum fiat. Ad præſagiendum autem, ex auctorum omnium conſenſu intelligitur, arteriarum pulſus conditionem plurimum valere. Niſi pulſus frequentia minuatur, notis omnibus aliis, utcunque bonis, nulla habenda fides : ſi pulſus crebrior, et ſpiratio anhela fiat, malum eſt ; ſi, contra, tardior evadat, dum ſpiritus ſimul facilior et plenior trahatur, certior jam ſalutis ſpes erit. Talem mutatio-

nem

nem felicem interdum comitatur diarrhœa mature accedens; matura autem diarrhœa, niſi hac comitata, nullam ſalutem promittit. Inter bona etiam indicia habeatur, totum corpus inſudare, urinam turbidam fieri, lochia ſuppreſſa redire. Cutis mollis, et leniter calens, ſalutis indicium fallax ſæpe reperitur; eadem maculis æruginoſis ſuper articulos fœdata mortem denunciat.

Ratio Medendi.

Ad ultimam et operis partem ingratiſſimam, quippe quæ nos fateri cogit, quam impar ſit medicina ad hunc debellandum morbum, jam perventum eſt. Enimvero, ſi conſideremus quam paucæ hoc morbo correptæ mortem evadunt, ſanatarum numerus vix iſtum æquare invenietur, quem, ſi naturæ ſolis viribus confiſum eſſet, ſperare licuiſſet.

Medendi methodus apud medicos tam diverſa, quam opinio eorum de cauſa proxima fuit. Alii inflammationis notas, alii debilitatem ſolum reſpicientes, talia iniverunt medendi conſilia, qualia in febribus vel in phlegmaſiis probantur.

Qui

Qui ſententiam priorem tenuere, convenientiæ hunc inter et inflammationem plus æquo innitentes, indolem pyrexiæ typhodem, exinanitiones vix tolerantem, haud ſatis reſpexerunt: hi vero, apud quos altera plus valuit ſententia, remediis, quæ typho laborantibus opitulari ſolent, idem auxilium fruſtra expectarunt, quoniam ipſæ morborum indoles penitus diverſæ ſunt. Typhus, circuitu ſuo naturali finito, ad ſalutem ſponte tendit; et medici officium in hoc plerumque conſiſtit, ut ægri vires ſuſtentaret, donec morbus per gradus ſuos percurrerit. In phlegmaſiis quibuſdam ad reſolutionem proclivitas extat, quam medicamentis multum promovere datur; in aliis autem, veluti in pneumonia, ad exitum funeſtum per effuſionem, niſi hæc arte avertatur, morbus proclivis eſſe videtur. Ad eundem exitum, citatiore etiam gradu, ruit in peritonitide inflammatio. Maturæ effuſioni, et pyrexiæ indoli typhodi, difficultas morbi medendi, ut mihi videtur, potiſſimum tribuenda eſt. Illa enim remediorum, quibus ſolis auxilium expectari poſſet, tempeſtivo uſui

vix

vix locum præbet; hæc talium remediorum uſum, etiam ſi occaſio daretur, ancipitis vel etiam periculoſi exitus reddit.

Priuſquam medendi methodum, quæ mihi maxime probanda videtur, proponam, quædam obſervare de remediis, a medicis vel adhibitis vel commendatis, haud inutile erit. Sanguinis detractionem plerique averſantur, eam tum ſolum experiendam eſſe contendentes, cum pulmones adorta fuerit inflammatio. Sanguinem vero miſſum tales funeſtos edere effectus, quales ab his denunciantur, ægrarum hiſtoriæ ab Hulme et Leake narratæ omnino credere vetant. Veriſimilius tamen eſt, ſanguinis detractionem tantum in ipſo morbi ortu prodeſſe poſſe: inflammationem autem peritonæi, aliquot horas ſaltem, antequam rigor, prima nota, ſuperveniat, plerumque oriri, ex hiſtoriis ægrarum, in quibus effuſio intra dies ab acceſſione duos manifeſta inveniebatur, conjectare licet. Effuſione jam facta, ſanguinem mittere certe nihil prodeſſe, et quoniam debilitatem augere valet, certe multum nocere poteſt. Hinc videndum

eſt,

eſt, quanti diſcriminis in hoc adhibendo remedio neceſſe eſt. Sanguinis detractio ex hirudinum morſu, vel per cucurbitulas parum prodeſt, et remedio alii locali cedere debet.

Remedia epiſpaſtica ad inflammationem localem ſummovendam adeo valere reperta ſunt, ut ea abdomini admovere nunquam omittendum eſt *. Admoveri autem mature debent ob eandem cauſam, quæ ſanguinis miſſionem maturam poſtulare dicebatur. Ubi notæ inflammationis pneumonicæ oriuntur, veſicatoriis pectori ſæpius admotis præcipue fidendum eſt.

Remedia quæ vomitum promovent, a tempore quo ita laudabantur a D. Doulcet, in hac noſtra inſula ſæpe data ſunt, ſed cum exitu laudibus

* Epiſpaſticorum uſum, quippe quæ irritabilitatem morboſam augent, magnopere quidam averſantur. In typho vera talia remedia ab optimis medicis jure fateor præteriri, ſed etiam in hoc morbo, ubi inflammatio localis vel capitis, vel pectoris adſit, ex horum uſu multum auxilii duci poteſt. Quare igitur veſicatoria tantum averſarentur ii, qui morbum puerperalem typhum eſſe, cum inflammatione locali conjunctum, volunt, haud facile intelligendum videtur.

bus iſtis minime reſpondente. Felix eorum effectus apud Gallas facile explicari poteſt; ſi enim puerperis omnibus, quas rigor adortus eſt, ipecacuanhæ grana ſeptem ſtatim adhiberentur, et ſi omnis ſaluti reditus puerperalis febris ſanatio æſtimaretur, nil mirum eſt ducentas fere puerperas tali modo, uno anno, ſervatas eſſe. Haud tamen negare licet, hujus morbi, ſicuti febrium vel phlegmaſiarum quærundam, tempeſtivo emeticorum uſu circuitum interrumpi poſſe. Porro, ſi nauſea initio urgeat, ventriculum exonerando eadem prodeſſe poſſunt; ſed ubi ſupervenerit abdominis dolor, aut vomitus vehemens, hos quidem exaſperare, et ægræ vires exhaurire, tantum valebunt remedia vomitoria.

Apud medicos noſtrates, multo magis laudatus eſt catharticorum uſus. Quæcunque erit alvi conditio, diarrhœam ſerius vel ocius intercurrere, meminiſſe juvabit. Hæc, quamvis ſymptomatica potius quam critica æſtimanda ſit, tamen laxantium uſum, quorum ope dejiciatur iſta bilioſa colluvies inteſtinis adeo nocens, poſtulare videtur. Huic conſilio autem ſatis reſpondebunt

debunt ſeu clyſmata emollientia, ſeu laxantia mitiora, neque hæc diu dare convenit, quoniam debilitatem funeſtam inferre alvifluxus plurimum pollet. Quandocunque ipecacuanha quid levaminis attuliſſe viſa eſt, laxando ſemper effectum erat; ideoque quantitate parva, ſæpius repetita, veluti in dyſenteria quibuſdam placet, dari debet; ſed forſan haud minus auxilii ab aliis remediis, ad nauſeam ciendam minus pronis, ſperari datur.

Clyſmata ex infuſo Nicotianæ injicere, tam in Peritonitide quam in Enteritide, a quibuſdam hortatur; ſed in utroque morbo, tanta ad vomendum proclivitas adeſt, quanta ab uſu medicamenti, qui etiam in ſanis iſtam conditionem adeo vehementer inducit, nos deterrere debet.

Quando ulterius proceſſerit morbus, ad ægræ vires ſuſtinendas, cinchona, vinum, aliaque id genus, adhibita fuere; alvi autem conditio prioris uſum, vel forma vel quantitate debitis, plerumque prohibet. Opium verſus morbi finem, dolorem leniendo, irritabilitatem minuendo, et ſomnum inducendo, haud parum auxilii attu-

liſſe

liſſe videtur; initio autem, et adſtante inflammatione pneumonica, ab eo melius abſtinendum eſt. Quamvis enim hoc remedium in morbis inflammatoriis multo magis, quam olim uſitatum eſt, tamen in pneumonia ab initio haud ſine periculo abſumi poſſe, docet experientia.

Qui ex ſententiis ſuis de morbi indole adminiſtrationem antiphlogiſticam minus aptam excogitaverunt, vel eandem, quantillum ad morbum debellandum valeat experientia docti, deſeruerunt, aliam medendi methodum, quæ nunc breviter dicenda eſt, ſecuti ſunt. Hi, ſimul ac obſervatur crebrior puerperæ pulſus, nullo alio ſigno pathognomonico jam apparente, cinchonam cum opio junctam, quantitate tam larga, quam ventriculus tolerare poteſt, ſtatim dari volunt. Si nauſea vel diarrhœa accedentes cinchonæ pulverem diutius dari vetant, ad ejuſdem corticis decoctum cum opio, adhibitis prius emetico, ni dolor abdominis vehementior adſit, et clyſmate laxante, confugiendum eſt. Si alvi fluxus, his remediis non ſublevatus, cinchonæ pulverem reſumere vetat, in vicem ejus ſubſti-

tuenda eſt columbæ radix. Vinum aliaque cardiaca, per totum morbi decurſum, libere propinanda ; ſymptomata propria levanda, veluti teneſmus ope clyſmatum anodynorum, et tormina fotu abdomini admoto.——Talis medendi methodus a D. Joanne Clarke multum laudatur.

Inter has tam diverſas ſententias apud medicos jure celeberrimos habitas, meam quidem interponere non ulla experientia comprobatam, vereor ut parum modeſtum haberi poſſit. Quoniam vero ſalutis hominum promovendæ vel minimam ſpem abjicere nequaquam decet, iſtam medendi methodum, quæ morbi naturæ, ſupra prolatæ, mihi maxime conſentanea videtur, paucis exponere etiam cum aliquo periculo audendum eſt.—Simpliciorem morbi ſpeciem, qualem privatim aſſumit, (in noſocomiis enim variis rebus, quod ſpeciem attinet, mutatur, unde aliæ indicationes oriantur,) jam ſupponere placet.

Si auxilium a medicina petatur, ubi morbus jam primus ſeſe oſtendit, aut ubi ſigna, quæ rigorem et dolorem aliquando præeunt, acceſſum

futurum

futurum præmonuerint, ſanguis detrahendus, niſi ex quacunque cauſa ægra valde debilitata fuerit; et, quoniam ſanguinis miſſio vix aut ne vix quidem repetenda erit, copiam majorem, quam plerumque ſolet, primo detrahere forſan oportet. Si notæ inflammationis pulmonum adſint, ad venæſectionem multo magis confugiendum; ſed in utroque caſu, non tantum inutilis, ſed etiam perniciofiſſima erit, ſi aliquandiu, fortaſſe etiam per horas duodecim, morbus adfuerit.—Sive vero mittatur ſanguis, ſive non, remedia epiſpaſtica abdomini, et ſi dyſpnœa urgeat, etiam pectori, ſine mora admovenda, et per paucos dies ad varias ventris partes renovanda ſunt. Sive aſtricta, ſive ſoluta ſit alvus, clyſmata multum prodeſſe promittunt; ſi aſtricta, et aliquando etiam, ſi aliter ſeſe habeat, laxantia mitiora dare, et etiam iterare oportet. Si nauſea initio inciderit, priuſquam abdominis dolor gravior adfuerit, vomitorium lene, quale ex Ipecacuanha fit, juvare poteſt; ſed emeticis ex antimonio, hoc conſilio datis ut nauſea perpetua cieatur, ex quo vomitum movendi, et certiſſime

vires

vires exhauriendi periculum oriatur, minime utendum eſt.—Si vero his remediis adhibitis, nulla indicia, quæ morbum in melius vertentem oſtendunt, tertio quartove die obſervari poſſint, tum ſerum in cavum abdominis jam effundi, valde timendum eſt; igiturque remediis evacuantibus, exceptis ſubinde clyſmatibus, penitus abſtinendum eſt.

Ægræ vires ſuſtentare, ſymptomata graviora lenire, et naturæ ſuam vim medicatricem occaſionem præbere exercendi, officium medici jam ſolum reſtat. Hoc conſilio ad dolorem leniendum, alvum cohibendam, et ſomnum inducendum, aptiſſimum eſt opium; et ad vires ſuſtinendas vinum, aliaque cardiaca, et ſi ventriculus pati poteſt, Cinchonam etiam, dare oportet. Ad hoc tamen conſilium perficiendum medicinam parum valere, fatendum eſt.

Per totum morbi decurſum, frigus externum ægræ libere admovendum oportere, ex exemplis a D. Kirkland traditis docemur *.—An vero

* On child-bed fevers.

ro ex analogia inter pyrexiam, peritonitidem noſtram comitantem, et typhum veram, lavatione corporis frigida, quæ tam manifeſto, tamque magno beneficio in hoc morbo adhibetur, in illo quoque uti fas ſit, non nobis eſt profecto dijudicare. Ex ſalutari aëris frigidi effectu aliquid etiam beneficii ex aqua frigida ſperare licet, et quoniam hæc cruribus et abdomini ſine injuria in enteritide admota fuit, inflammatio localis a periculo faciendo nequaquam nos terrere debet *.

* Quod prophylaxin attinet, id omnino præterire viſum eſt; cum obſervationes nullas iis adjiciendas invenio, quas optime dedit in tractatu toties citato D. Joſephus Clarke.—Med. Comment. V. xv.

FINIS.